دخترنخبه‌به‌خاطرعمل‌زیبایی‌به‌کمارفت

یکی از نمونه های تلخ انجام جراحی زیبایی به ماجرای کما رفتن دختری نخبه برمی‌گردد. این دختر ۱۹ ساله چندی قبل برای انجام جراحی زیبایی به بیمارستان رفته بود اما در جریان جراحی به کما رفت. انجام بررسی های پزشکی نشان داد که تزریق داروی بیهوشی، علت وقوع این حادثه بوده است.

مرگ پس‌ازجراحی‌لیپوساکشن

انجام عمل لیپوساکشن چندی قبل جان دختر جوانی را در تهران گرفت. این زن که در یکی از کلینیک‌های زیبایی تهران تحت عمل جراحی شکم قرار گرفته بود، بعد از جراحی از اتاق عمل خارج شده و پزشکان عمل وی را رضایت‌بخش اعلام کرده بودند اما ساعتی بعد حال او بد شد و قلبش از تپش ایستاد.

آمار قصور پزشکی

در سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۱۲هزار و ۴۴۵پرونده با موضوع قصور پزشکی در پزشکی قانونی تشکیل شد که از این تعداد ۵ هزار و ۷۱۲ هزار پرونده منجر به صدور رأی محکومیت و ۶ هزار و ۷۳۳ پرونده هم منجر به صدور حکم تبرئه شد.

قصور پزشکی باید ثابت شود

در قانون کیفری اصل بر این است که پزشک مرتکب هیچ‌گونه غفلت و کوتاهی نمی‌شود. بنابراین چنانچه شخصی ادعایی مبنی بر قصور پزشکی داشته باشد باید مدارکی قوی برای اثبات ادعای خود مبنی بر بی‌احتیاطی و بی‌مبالاتی پزشک ارائه دهد.

مرگ‌دختر۴ساله‌درجراحی‌دندان

چندی قبل پدر و مادر دختری ۴ساله دخترشان را به بیمارستانی در قم بردند. دختربچه مدتی بود که دندان‌هایش دچار ریزش شده بود و پزشکان بعد از معاینه اولیه اعلام کردند او باید جراحی شود.
با اینکه بیهوشی دختر ۴ساله آن هم برای جراحی دندان، کمی عجیب به‌نظر می‌رسید اما پزشکان بیمارستان اعلام کردند که این جراحی را بارها روی کودکان زیادی انجام داده و نتیجه دلخواه را هم به‌دست آورده‌اند. در چنین شرایطی مقدمات جراحی انجام شد. آن روز فاطمه‌زهرا توسط متخصص بیهوشی و پزشک معتمد معاینه شد و آنها نیز اعلام کردند برای بیهوشی دختربچه منعی وجود ندارد. به این ترتیب او به اتاق عمل منتقل شد. ۲ساعت از شروع جراحی گذشته بود که یکی از پزشکان سراسیمه از اتاق عمل بیرون آمد و گفت دختر بچه به کما رفته است.
هرچند پزشکان تلاش زیادی برای احیای او انجام دادند اما عصر آن روز اعلام شد که دختر خردسال جانش را از دست داده است. مرگ باورنکردنی دختر ۴ ساله در شرایطی اتفاق افتاد که پدر و مادر او برای به دنیا آمدنش ۱۸سال صبر کرده بودند.

قصور پزشکی، سالانه جان بیماران زیادی را می‌گیرد و شمار دیگری را دچار مشکلات حاد می‌کند

خطای جبران‌ناپذیر

۳مرگ‌خبرساز

در اوایل مرداد ماه بود که خبر جان‌باختن ۳ زن در جریان انجام عمل زیبایی در تهران خبرساز شد. ماجرای جان‌باختن این ۳ زن جوان به بازپرس جنایی تهران گزارش شده بود. یکی از این قربانیان زنی بود که برای انجام جراحی زیبایی به یکی از کلینیک‌های پایتخت رفته بود اما وقتی به اتاق عمل منتقل شد، زیر تیغ جراح ناگهان قلبش از تپش ایستاد. هرچند عمل احیا صورت گرفت، اما زن جوان به زندگی برنگشت و جانش را از دست داد. دومین حادثه نیز ساعتی بعد در کلینیک دیگری اتفاق افتاد. قربانی دوم نیز زنی جوان بود که برای انجام جراحی ساکشن به یکی از کلینیک‌های پایتخت مراجعه کرده بود و آنطور که خانواده اش می گفتند او قرار بود لاغر شود اما در اتاق عمل و هنگام جراحی، قلبش از تپش ایستاد و جانش را از دست داد. سومین مورد هم مثل ۲ مورد دیگر زنی جوان بود که در جریان انجام عمل زیبایی بیهوش شده بود اما با وجود تلاش کادر درمان به هوش نیامد و جانش را بر سر انجام جراحی زیبایی از دست داد. خانواده هر ۳ قربانی که معتقد بودند قصور پزشکی، جان عزیزان شان را گرفته، از کادر پزشکی شکایت کردند که رسیدگی به شکایت آنها همچنان ادامه دارد.

وقتی جراح، بیمار را با شکم باز رها کرد

یکی دیگر از موارد قصور پزشکی که خسارت جبران ناپذیری به دختری جوان زد، مدتی قبل در ارومیه اتفاق افتاد. ماجرا از این قرار بود که دختر جوان به‌خاطر خونریزی روده به یک جراح عمومی مراجعه کرد و قرار شد در یکی از بیمارستان‌های خصوصی تحت عمل جراحی قرار بگیرد. این در حالی بود که پزشک معالج در یکی از مراکز دولتی به‌صورت تمام وقت مشغول به کار بود و اجازه جراحی در بیمارستان خصوصی را نداشت. با هماهنگی رئیس بیمارستان، اتاق عمل برای جراحی «لاپاروسکوپی» آماده شد و دختر، روده دختر جوان را برید اما همزمان بازرس دانشگاه علوم پزشکی ارومیه سررسید و پزشک جراح بی‌توجه به وضعیت بیمارش وی را در اتاق عمل تنها گذاشت و گریخت. این در حالی بود که دختر جوان ۸ ساعت با شکمی باز در اتاق عمل ماند تا این که رئیس بیمارستان خودش دست به کار شد و شکم وی را بخیه زد و این دکتر، جراحی نیمه تمام جراح فراری را با از بین بردن کامل روده دختر به پایان رساند. پس از شکایت دختر جوان برای جراح فراری به‌دلیل نقص عضو دختر جوان قرار مجرمیت صادر شد.

سکته پدر به خاطر وضعیت دخترش

مورد دیگری از قصور پزشکی که مدتی قبل جنجال زیادی به پا کرد، به ماجرای کما رفتن دختر ۱۰ ساله کوهدشتی در جریان انجام عمل جراحی و ایست قلبی پدرش از غصه او برمی‌گردد. ماجرا از این قرار بود که دختر ۱۰ ساله برای انجام عمل چشم در یکی از بیمارستان‌های کرمانشاه بستری شد. ظاهر ماجرا انجام یک عمل ساده انحراف خفیف چشم بود اما بعد از یک ساعت و نیم که دختربچه در اتاق عمل بود و پزشک ادعا می کرد عمل موفقیت آمیز بوده، ناگهان دختربچه به آی سی یو منتقل و مشخص شد که به کما رفته است. بعد از این حادثه تلخ بود که پدر و مادر این کودک که چشم انتظار به هوش آمدن دخترشان بودند، در بیمارستان ماندند تا اینکه چند روز بعد پدر او که در تمام این مدت بی تاب دخترش بود به دلیل ایست قلبی جانش را از دست داد.

سوختگی در بیمارستان

در ماجرای تلخ دیگری، کودکی ۲ ساله که برای عمل آپاندیسیت در بیمارستان بستری شده بود، در اتاق عمل دچار سوختگی از ناحیه کمر و پا شد که شواهد نشان می دهد این اتفاق در نتیجه قصور پزشکی بوده است. وضعیت این کودک چنان حاد بود که دادستان اهواز برای پیگیری ماجرا راهی بیمارستان شد. مسئولان بیمارستان در توضیح آنچه که اتفاق افتاده بود مدعی شدند: کودک ۲ ساله به دنبال درد شدید و حاد شکم با تشخیص آپاندیسیت، با تاخیر و ۵روز پس از شروع علائم به این مرکز مراجعه کرده بود که به همین دلیل در هنگام مراجعه، دچار پارگی آپاندیسیت و انتشار وسیع عفونت در تمام حفره شکم شده بود. بیمار پس از انجام اقدامات تشخیصی و اولیه درمانی، بلافاصله توسط تیم فوق‌تخصصی جراحی اطفال به اتاق عمل منتقل شد و تحت عمل جراحی قرار گرفت. با توجه به شرایط حاد بیمار و طولانی بودن زمان عمل و به دلیل اینکه نجات جان بیمار در اولویت است، احتمال وقوع عوارضی در حین عمل وجود داشت که در این بیمار به دنبال ایجاد عارضه پوستی، بلافاصله اقدامات درمانی لازم برای بیمار طبق مشاوره متخصص پوست آغاز شد. با وجود این ادعا، خانواده کودک مدعی بودند که فرزندشان دچار قصور پزشکی شده است.

یك حقوقدان در گفت‌وگو با همشهری سرنخ از راه‌های حفظ حقوق شهروندان در برابر پزشکان متخلف می گوید

چطور می‌شود از پزشکان خاطی شکایت کرد؟

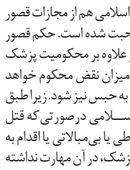

پزشکان و کادر درمان فرشته‌های نجات بیماران و یکی از ارکان مهم سلامتی در جامعه هستند، اما از سوی دیگر سالانه افراد زیادی به‌دلیل قصور پزشکی دچار مشکل شده و حتی جان‌شان را از دست می‌دهند. چنین قصورهایی توان سنگینی برای خانواده‌ها به‌دنبال دارد و به همین دلیل است که اغلب آنها از پزشکی که زندگی‌شان را با مخاطره روبه‌رو کرده است شکایت و طلب خسارت می‌کنند. اما چطور می‌شود از پزشکان خاطی شکایت کرد؟ در گفت‌وگو با دکتر سونیا سلطانی، حقوقدان به بررسی گام‌به‌گام پرونده‌های قصور پزشکی پرداخته‌ایم.

قصور پزشکی به لحاظ حقوقی در کدام دسته از پرونده‌ها قرار می‌گیرد؟

هنگامی که پزشک مرتکب جرم پزشکی می‌شود، در واقع مرتکب یک فعل یا ترک فعلی شده است. برای بررسی جرائم پزشکی لازم است میان جرائم پزشکی و تخلفات پزشکی یا به معنی دیگر بین تقصیر و قصور پزشکی قائل به تفکیک شویم. به‌عنوان مثال تخلفات پزشکی مواردی مانند سهل‌انگاری در انجام وظیفه و یا افشای اسرار هستند که پزشک برخلاف مقررات وضع شده صنفی رفتار می‌کند. اما جرائم پزشکی مواردی هستند که در قانون مجازات اسلامی قانونگذار برای آن جرم مجازات درنظر گرفته است. قصور پزشکی به این معناست که پزشک به‌صورت ناخواسته و از روی بی‌مبالاتی و بی‌احتیاطی و یا حتی نداشتن مهارت کافی در روش‌های درمانی خلاف وظایف خود عمل کرده و مجازات آن تنها جنبه مدنی دارد. ولی در تقصیر پزشکی پزشک به عمد کاملا دانسته و آگاهانه با علم مرتکب فعل خلاف وظایف خود شده است که مجازات او جنبه کیفری دارد. رسیدگی به تخلفات پزشکی در صلاحیت دادسرای انتظامی پزشکی است. اما رسیدگی به جرائم در صلاحیت محاکم عمومی دادگستری است.

چطور می‌شود از یک پزشک شکایت کرد؟

مرحله تنظیم شکوائیه و ارائه به شورای حل اختلاف نخستین قدم است و در ادامه پرونده به پزشک قانونی ارجاع می‌شود و طرح مسئله در کمیسیون‌های تخصصی نیز از الزامات این مراحل است. گام بعدی طرح شکایت در مراجع قضایی است. پیگیری شکایت در دادسرا و دادگاه هم در ادامه انجام می‌شود. مرحله ادای توضیحات شاکی و وارد شدن اتهام به پزشک به‌عنوان متهم و ابلاغ وقت رسیدگی به طرفین و صدور کیفرخواست علیه پزشک به‌عنوان متهم و دفاعیات در دادگاه و صدور حکم جملگی از مراحل رسیدگی قضایی به شکایت بیمار از پزشک است.

قصور یک پزشک چطور احراز می‌شود؟

در قانون کیفری اصل بر این است که پزشک مرتکب هیچ‌گونه غفلت و کوتاهی نمی‌شود. در احراز قصور پزشکی محاکم قضایی مربوطه با در نظر گرفتن شرایط مدارک و شواهد ارائه شده و نامه پزشکی قانونی قصور را مورد بررسی قرار می‌دهد و درصورت اثبات با وجود مدارک قوی رأی بر محکومیت پزشک صادر می‌شود.

درصورتی که در پرونده‌ای قصور پزشک محرز شود چه مجازاتی در انتظار اوست؟

پس از اثبات قصور پزشکی پزشک به پرداخت دیه محکوم می‌شود که میزان آن بستگی دارد به نوع و میزان آسیب و عارضه‌ای که بیمار دچار آن شده است. در بعضی از موارد با توجه به نوع قصور و شدت آن تخلف انتظامی پزشک مطابق با قوانین سازمان نظام پزشکی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و علاوه بر پرداخت دیه به توبیخ کتبی به همراه درج در پرونده نیز محکوم می‌شود. براساس ماده ۴۹۵ قانون مجازات اسلامی، هرگاه پزشک در معالجاتی که انجام می‌دهد موجب تلف یا صدمه بدنی گردد ضامن دیه است، مگر آنکه عمل او مطابق مقررات پزشکی و موازین فنی باشد یا اینکه قبل از معالجه برائت گرفته باشد و مرتکب تقصیری هم نشود و چنانچه اخذ برائت از مریض به‌دلیل نابالـغ یا مجنون بودن او معتبر نباشـد و یا تحصیل برائت از او به‌دلیل بیهوشی و مانند آن ممکن نگردد، برائت از ولی مریض تحصیل می‌شود. این ماده قانونی به این معنی است که پزشکی که مرتکب یکی از انواع قصور پزشکی شده است باید دیه بپردازد. مقدار دیه را کارشناسان قضایی متناسب با خسارت وارد شـده تعیین می‌کنند. همچنین به موجب تبصره یک این ماده هم درصورتی که قصور یا تقصیر پزشک اثبات نشود پزشک اصطلاحا ضامن نیست و مجازات نمی‌شود.

آیا ممکن اسـت پزشکی به‌خاطر قصوری که در انجام کارش مرتکب شده به حبس محکوم شود؟

در ماده ۶۱۶ قانون مجازات اسلامی هم از مجازات قصور پزشـکی منجر به فوت صحبت شده است. حکم قصور پزشکی منجر به فوت بیمار علاوه بر محکومیت پزشک به پرداخت دیه کامل یا به میزان نقض محکوم خواهد شد و حتی می‌تواند محکوم به حبس نیز شود. زیرا طبق ماده ۶۱۶ قانون مجازات اسـلامی درصورتی که قتل غیرعمد به‌واسطه بی‌احتیاطی یا بی‌مبالاتی یا اقدام به امری که شخص در اینجا، پزشک، در آن مهارت نداشته رخ دهد موجب محکومیـت مرتکب به حبس از یک تا ۳ سال خواهد شد.

مدیرکل کمیسیون‌های پزشکی سازمان پزشکی قانونی کشور از چگونگی بررسی پرونده‌های قصور پزشکی می گوید

دندانپزشکی و زنان و زایمان در صدر قصور پزشکی

چرا قصور پزشکی اتفاق می‌افتد و بیشـترین قصور در چه رشته‌هایی رخ می‌دهد؟ دکتر بابک سلحشور، مدیرکل کمیسیون‌های پزشکی سازمان پزشکی قانونی کشور در گفت‌وگویی به این سوالات پاسخ داد و جزئیاتی از پرونده‌های قصور پزشکی را در سال گذشته بازگو کرد.

از نظر شـما به چه مواردی قصور پزشکی گفته می‌شود؟

پرونده‌های قصور پزشـکی باید شامل شرایطی خاص باشـد؛ اول اینکه درمانگر باید مسئولیت تشخیص یا درمان بیماری فردی را برعهده گرفته باشد، دوم اینکه در راستای این اقدام درمانی یا تشخیصی، اقدامی را انجام داده باشد که براساس قواعد علمی و قانونی نباشد و نکته مهم دیگر اینکه اقدام انجام شده موجب ضرر و زیان فرد بیمار شده باشد.

اگر بخواهید این پرونده‌ها را دسته‌بندی کنید، به‌طور کلی چندنوع قصور پزشکی وجود دارد؟

قصور پزشـکی به ۴ شـکل اتفاق می‌افتد. مورد اول بی‌مبالاتی است؛ به این معنا که کارهایی که یک پزشک یا درمانگر باید در روند درمان برای بیمار انجام دهد اما انجام نداده است که شدیدترین نوع قصور است. مورد بعدی بی‌احتیاطی است. به این معنی که کارهایی که نباید برای مریض انجام دهد اما انجام داده اسـت. نکته دیگر نداشتن مهارت است، یعنی اینکه اتفاقی که به‌دلیل مهارت نداشتن درمانگر در هنگام انجام جراحی یا اقدام درمانی و تشـخیصی رخ می‌دهد و معمولا هم توسط پزشکان جوان‌تر انجام می‌شود و مورد آخر رعایت نشدن نظامات دولتی است که شامل رعایت نکردن بخشنامه، پروتکل‌ها و آیین‌نامه‌های ابلاغی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است که به‌دلیل رعایت نشدن منجر به قصور و خسارت و عارضه به بیمار می‌شود.

چه فرقی میان رسـیدگی به پرونده‌های پزشکی در نظام پزشکی با پزشکی قانونی وجود دارد؟

سازمان نظام پزشکی به تخلفات صنف پزشکی رسیدگی و سازمان پزشکی قانونی تخلفات و خساراتی را که جنبه کیفری داشته باشد بررسـی می‌کند. اگر فردی برای شـکایت به مرجع قضایی، یعنی دادسرای ویژه جرائم پزشکی مراجعه کند، بازپرس پرونده می‌تواند پرونده را هم به پزشکی قانونی و هم نظام پزشکی پرونده ارجاع دهد.

بیشترین قصور پزشکی در چه رشته‌هایی انجام می‌شود؟

در سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۱۲هزار و ۴۴۵ پرونده با موضوع قصور پزشکی در پزشکی قانونی تشکیل شد که از این تعداد ۵ هزار و ۷۱۲ هزار پرونده منجـر به صدور رأی محکومیت و ۶ هـزار و ۷۳۳ پرونده هم منجر به صدور حکم تبرئه شد. از تعداد کل پرونده ۲۲۲۱ مورد مربوط به رشـته جراحی زنان و زایمان، ۱۸۸۲ مورد مربوط به دندان پزشکی و ۱۸۴۵ مورد نیز مربوط به رشته جراحی عمومی بود. همچنین ۱۴۳۶ پرونده نیز با موضوع جراحی زیبایی تشکیل و به آن رسیدگی شد.

چـرا قصور پزشـکی در رشته زنان و زایمان و دندان پزشکی بیشتر از سایر رشته‌هاست؟

در دندان پزشکی به‌دلیل اینکه تعداد مراجعه کننده بیشتر اسـت احتمال قصور هم بالاتر می‌رود. در رشته زنان و زایمان هم به‌دلیل اینکه حساسیت این رشته زیاد است و یک رشته تلفیقی محسوب می‌شود و از سویی دیگر رشته زنان و زایمان رشته‌ای پیچیده و سخت است و اقدامات درمانی پیچیده دارد، به همین دلایل هم احتمال قصور و شکایت در آن بیشتر است.